

सम्भाव्यता अध्ययनकर्ताको लागि निर्देशन

अध्ययनको उद्देश्य

यो अध्ययनको उद्देश्य प्रस्तावित योजना सफलतापूर्वक निर्माण सम्पन्न गर्न तथा समुदायले दिगो रूपमा सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार गर्न सक्ने कुराको सुनिश्चितता गर्नु रहेको छ । यसर्थ यस अध्ययनबाट योजनाको प्राविधिक, आर्थिक तथा सामाजिक सम्भाव्यताको अध्ययन गरिन्छ । यसका अतिरिक्त पूर्व सम्भाव्यता अध्ययनले योजना निर्माण र सञ्चालन तथा मर्मत सम्भारको लागि सामाजिक र वित्तीय सम्भाव्यताको विप्लेशन गर्दछ ।

अध्ययनको उपलब्धी

यस अध्ययनबाट योजनालाई परियोजनामा समावेश गर्ने कि नगर्ने भन्ने विषयको निष्कर्ष गरिन्छ । अध्ययनकर्ताले प्रस्तावित योजनाको विस्तृत अध्ययन गर्ने वा नगर्ने भन्ने कुराको सिफारिस गर्दछ । यसका अतिरिक्त अध्ययनकर्ताले योजनालाई शर्त सहित कार्यक्रममा समावेश गराउने विषयमा थप अध्ययन गर्ने वा योजनालाई अस्वीकार गर्ने सिफारिस गर्दछ । शर्तसहित सिफारिस गरिएका योजनाहरूको हकमा उल्लेख गरिएका शर्तहरूमा थप अध्ययन तथा छलफल गरी योजनालाई स्वीकार गर्ने वा नगर्ने निर्णय गरिन्छ । असम्भाव्य योजनाहरूको थप प्रकृया अगाडी बढाइनेछैन ।

फाराम १ : प्रस्तावित योजना निर्माण तथा सञ्चालन तथा मर्मत सम्भारको लागि सामाजिक तथा वित्तीय अध्ययन

सबै भन्दा पहिला मूल्यांकनकर्ताले प्रस्तावनामा उल्लेख भएका जानकारीहरूको सत्यता परिक्षण गर्ने र छुट हुन भएका जानकारीहरू संकलन गर्नुपर्दछ । यसका अतिरिक्त योजनाका फाराममा उल्लेख भएका थप सामाजिक तथा वित्तीय पक्षहरूमा जानकारी संकलन गर्नुपर्दछ ।

अध्ययनकर्ताले सशर्त वा निशर्त रूपमा योजनालाई सम्भाव्य ठहर गर्न सक्नेछ । असम्भाव्य ठहर भएका योजनाहरूलाई कार्यक्रममा समावेश गरिनेछैन । सशर्त सम्भाव्य ठहर भएका योजनाहरूको थप अध्ययन गरी सम्भाव्य वा असम्भाव्य ठहर गर्नुपर्नेछ ।

फाराम २ : प्रस्तावित योजनामा प्राविधिक तथा वित्तीय संभाव्यता अध्ययन

सबै भन्दा पहिला मूल्यांकनकर्ताले प्रस्तावनामा उल्लेख भएका जानकारीहरूको सत्यता परिक्षण गर्ने र छुट हुन भएका जानकारीहरू संकलन गर्नुपर्दछ । यसका अतिरिक्त योजनाका फाराममा उल्लेख भएका थप सामाजिक तथा वित्तीय पक्षहरूमा जानकारी संकलन गर्नुपर्दछ ।

अध्ययनकर्ताले सशर्त वा निशर्त रूपमा योजनालाई सम्भाव्य ठहर गर्न सक्नेछ । असम्भाव्य ठहर भएका योजनाहरूलाई कार्यक्रममा समावेश गरिनेछैन । सशर्त सम्भाव्य ठहर भएका योजनाहरूको थप अध्ययन गरी सम्भाव्य वा असम्भाव्य ठहर गर्नुपर्नेछ ।

फाराम ३: समग्र SWOT विश्लेषण तथा सुझाव

फाराम ३ ले प्रस्तावित योजनाको समग्र **SWOT** विश्लेषण र योजनाको अन्तिम सुझावको बारेमा उल्लेख गर्दछ । सर्वप्रथम मुल्यांकनकर्ताले प्रस्तावित योजनाको अवलोकन तथा अध्ययनका आधारमा सबल पक्ष, कमजोरीहरू, अवसरहरू र चुनौतिहरूका बारेमा जानकारी प्रदान गर्दछ । यस अध्ययनले मुल्यांकनकर्तालाई सजिलैसंग योजना सम्भाव्य छ / छैन भन्ने जानकारी दिन्छ । सिफारिस तथा सुझावहरू फारामको ढाँचा र उल्लेखित शर्त तथा आवश्यकताको आधारमा हुनुपर्दछ ।

प्रस्तावित योजनाको जानकारी

प्रस्तावित योजनाको नाम :

गाँउपालिका/न.पा को नाम :

वार्ड नं.:

टोल/वस्तिहरूको नाम:

फारम १ : सामाजिक तथा आर्थिक सम्भाव्यता			
प्रस्तावना जानकारीको अध्ययन	प्रस्तावनाको प्रतिक्रिया :	जानकारीले	योजनाको
		जानकारी ठिक (छ / छैन)	मन्त गदछ (छ / छैन)
		जानकारी धिक्को (छ / छैन)	यदि छैन भने किन ?
	पानी महशुल तिर्न समुदायको प्रतिबद्धता (फारम १) :		
	समुदायको नगद तथा बस्तुगत योगदान (फारम १) :		
	स्रोतको प्रयोग, प्रयोगकर्ता, स्वामित्व र विवाद सम्बन्धी जानकारी (फारम ३) :		
	समुदायको आधारभुत जानकारी (फारम ४) :		
	खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छतामा अन्य सरोकारवालाहरूको उपस्थिति (फारम ४) :		
	प्रस्तावना तर्जुमा गर्दा समुदायको सहभागिता (फारम ४) :		
(WASH) बास सम्बन्धी समुदायले विगतमा गरेका सुधारका प्रयासहरू (फारम ४) :			
यदि विद्यमान योजना भए, योजनाको अवस्था र संचालन अवस्था (फारम ५) :			
यदि विद्यमान योजना भए, पानीको मुहान सम्बन्धी विवाद (फारम ५) :			
फिल्ड जानकारी को मुल्यांकन	मुख्य पेशाको अवस्था ** (सुचनादाता को संख्या / अनुमानित धरधुरी):		मुल्यांकन को समर्थन स्विकृति (छ / छैन) छैन भने किन ?
	किसान संख्या :	अन्य संख्या :	
	खाद्यान्न आपूर्तिको अवस्था ** (सुचनादाता को संख्या / अनुमानित धरधुरी):		
	३ महिना भन्दा कम	७ देखी ९ महिना	
	४ देखी ६ महिना	१० देखी १२ महिना	
	** तथ्यांकको प्रकार (अनुमानित/धरधुरी प्रतिक्रिया):		
	मुल्यांकन गरीएको समुदायको प्रतिबद्धता, योगदान, ईच्छुकता, स्वामित्व, सहभागिता, निर्माण गर्नसक्ने क्षमता र मर्मत तथा सम्भार		
	मुल्यांकन गरीएको समुदायमा अन्य विवाद		
	मुल्यांकन गरीएको प्रस्तावनाको सामाजिक समावेशीकरण पक्ष		
	गरिब तथा विपन्न वर्गको जानकारी		
यदि विद्यमान योजना भए, योजनाको अवस्था, मर्मत तथा सम्भार कोषको व्यवस्थापन अवस्था			
#स्वीकृतिको लागि समर्थन	स्वीकृतिको लागी समस्या र शर्तहरू उल्लेख गर्नुहोस्		
	के समुदायले माथिको अवस्थाहरू पुरा गर्न सहमत छन ? (छ / छैन)		
स्वीकृतिको लागि समर्थन छैन भने	समस्याहरू उल्लेख गर्नुहोस् :		

फारम २: प्राविधिक तथा आर्थिक सम्भाव्यता				
प्रस्तावना जानकारीको अध्ययन	प्रस्तावना मा प्रतिक्रिया	जानकारी लिएको (छ/छैन)	जानकारी ठिक (छ/छैन)	जानकारीले योजनाको छनौटमा मद्दत गर्दछ (छ/छैन) यदि छैन भने किन ?
	प्रस्तावित योजनाको प्रकार (फारम १):			
	प्रस्तावित सुविधास्तर र यसको जानकारी (फारम १):			
	लाभान्वित घरधुरीको जानकारी (फारम १):			
	लाभान्वित संघ सस्था (फारम १):			
	नजिकको सडक र बजार देखिको दुरी (फारम १):			
	पानिको मुहान (QARQ) सुचकहरु (फारम ३):			
	पानिको मुहान: भौतिक विशेषता र मुहान मापन (फारम ३):			
यदि विद्यमान योजना भए,विद्यमान योजना सम्बन्धी जानकारी (फारम ५ पुरै):				
स्रोत को वातावरण क्षेत्रको तथ्यांक र अवलोकन * विस्तृत मापन सम्बन्धी जानकारी अनुसुचि १ मा छ.	प्रस्तावित स्रोतका विकल्प	पहिलो	दोस्रो	तेस्रो
	स्रोत प्रयोगको हालको अवस्था			
	स्रोतको मापन गरीएको सतहगत उचाई :			
	प्रस्तावित गरीएको पानीटंकी (RVT) मापन गरीएको उचाई :			
	मापन गरीएको स्रोतको औशत (Average) क्षमता *:			
	स्रोत मापनको प्रकार*:			
	स्रोत मापन गरेको मिति*:			
	अवलोकन गरीएको स्रोतको गुणस्तर (राम्रो /स्विकार्य /नराम्रो)			
	अवलोकन गरीएको स्रोतको भौतिक अवस्था (जंगल/चट्टान/उब्जाउ जमिन/पहिरो जानसक्ने क्षेत्र/नादि भएको क्षेत्र)			
	मापन गरीएको स्रोतको अनुमानित विश्वसनियता (months running) समुदायको अनुभवको आधारमा :			
	मापन गरीएको स्रोतको परिमाण प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन लिटरमा (L/D) :			
	भविष्यको जनसख्याको लागी स्रोतको पानी पुग्छ ? (22yrs in future)* (पुग्छ/ पुग्दैन)			
	के प्रस्तावित योजनाका लागी स्रोत र पानीटंकी को उचाई उपयुक्त छ* (छ/छैन)?			
	योजना निर्माणका बेला सोच्नु पर्ने प्रमुख वातावरणिय तथा प्राविधिक पक्ष: पहिरो, कसिड, बाढीको जोखिम, जमिनी बनावट, स्रोत माथिको बस्ती, पानीको गुणस्तर विगाने जोखिम एजेन्टहरु तथा अन्य जोखिमहरु:			
	1.			
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
फिल्ड जानकारी तथा अवलोकनका आधारमा आर्थिक सम्भावना	बस्तिहरु,जमिनि बनावट,प्रस्तावित संरचनारु र पाईपलाईन सहितको स्किमको ले आवट बनाउनुहोस र लाभान्वित समुदाय देखिने गरी (bird's eye view) फोटो लिनुहोस ।(अनुसुचि २ मा)			
	योजना डिजाइनको कुल अनुमानित लागत, NRS**.			
	प्रति व्यक्ति लागत रु, NRS**.			
	के खानेपानी प्रणली आर्थिकरूपमा सम्भव छ ? (छ/छैन) छैन भने कारण उल्लेख गर्नुहोस् ।			

<p>स्विकार्यका शर्तहरू</p> <p>** विस्तृत मापन सम्बन्धी जानकारी अनुसुचि ३ मा छ.</p>	<p>के प्रस्तावित जनसंख्याका लागी पानीको स्रोत प्रयाप्त छ ? (छ/छैन)</p> <p>के स्रोतको उचाई प्रयाप्त छ ? (छ/छैन)</p> <p>के खानेपानी प्रणाली प्राविधिक तथा आर्थिक रुपमा सम्भव छ ? (छ/छैन) छैन भने कारण उल्लेख गर्नुहोस् ।</p> <p>अध्ययन गरीएका सबै शर्त सहमतिहरू उल्लेख गर्नुहोस ।</p>
<p>शर्तहरू पुरा गर्न असहमत छन भने</p>	<p>के समुदायले माथिका शर्तहरू पुरा गर्न सहमत छन (छन/छैनन्) ?</p> <p>समस्याहरू टिपोट /उल्लेख गर्नुहोस</p>
<p>अनुसुचि ३: समग्र SWOT विश्लेषण तथा सुझावहरू</p>	
<p>अध्ययनकर्ता ले गरेको समग्र SWOT विश्लेषण :</p>	<p>प्रस्तावित योजनाको सबल पक्ष तथा अवसरहरू उल्लेख गर्नुहोस् :</p> <p>प्रस्तावित योजनाको कमजोरी तथा दुर्लभ पक्षहरू के -के हुन र ति कमजोरी तथा जोखिमहरूलाई न्यूनिकरण गर्न के -के गर्न सकिन्छ :</p>
<p>सुझावहरू</p>	<p>प्रस्तावित योजनाको सामाजिक तथा आर्थिक सम्भाव्यता (सर्शत/निर्शत/सम्भाव्य छैन) (unconditional/conditional#/infeasible):</p> <p>प्रस्तावित योजनाको प्राविधिक तथा आर्थिक सम्भाव्यता (सर्शत/निर्शत/सम्भाव्य छैन) (unconditional/conditional#/infeasible):</p> <p>के प्रस्तावित खानेपानी योजना तयारी चरण संचालन का लागी उपयुक्त छ ? (छ/ छैन) । छैन भने कारण उल्लेख गर्नुहोस्</p>

अनुसुचि १: स्रोतको क्षमता र उचाई मापनका लागी फारम

मुल स्रोत मापनका लागी : Bucket and watch method : कम्तिमा ३ पटक

सि.न.	भाडोको आयतन (लिटर)	भाडो भर्न लाग्ने समय (सेकेण्ड)	परिमाण (लि / से)	औषत परिमाण (लि / से)	स्रोतको अवस्थिति (जंगल,भिर,चट्टान,खेतिजमिन,पहिरो,नदि किनार आदी)
1					
2					
3					

$$Q = \text{Volume/Time}$$

खोला स्रोत मापनका लागी: Velocity Area method कम्तिमा ३ पटक

सि.न.	मापन लम्बाई (मि)	पार गर्न लागेको समय (से)	बहाव (मि/से)	सेक्सन क्षेत्रफल (ब.मि)	परिमाण (लि / से)	औषत परिमाण (लि / से)
1						
2						
3						

$$Q = 850 * \text{Area (m}^2) * \text{Velocity (m/s) in l/s for stream.}$$

नाउला मापन (स्रोत संरक्षण) : नाउलाबाट पुरै पानी निकाल्ने । पिधंबाट निश्चित उचाई लिएर आयतन निकाल्ने । उक्त उचाईसम्म पानी भर्न लाग्ने समय लिने र परिमाण निकाल्ने (मुल स्रोतको जस्तै) ।

स्रोतमा पानीको गुणस्तर: १) राम्रो २) स्विकार्य ३) नराम्रो

स्रोतमा पानीको पर्याप्तता:

डिजाइन जनसंख्या = हालको जनसंख्या * जनसंख्या वृद्धि फ्याक्टर (growth factor based on 22 year of district, annexed)

डिजाइन पानी माग: डिजाइन जनसंख्या * ४५ लि (आधारभूत) वा ६५ लि प्रति दिन कम्तिमा

न्यूनतम स्रोतमा पानीको परिमाण = डिजाइन पानीको माग/८६४०० लि/दि

स्रोतमा मापन गरिएको पानीको सुरक्षित परिमाण माथिको तरिकाबाट हिसाब गरिएको परिमाण भन्दा बढी हुनु पर्दछ ।

के स्रोतमा पानीको परिमाण पुग्छ ? (पुग्छ/पुग्दैन)

अनुसुचि २ : योजनाको ले आवट नक्सा

बस्तिहरु, जमिनि बनावट, प्रस्तावित संरचनाहरु र पाइपलाईन सहितको स्किमको ले-आवट बनाउनुहोस् र लाभान्वित समुदाय देखिने गरी (Bird Eye View) फोटो लिनुहोस्

अनुसूचि ३: प्रस्तावित खर्च ईष्टिमेट : संभावित संरचनाहरू (कृपया सम्बन्धित जिल्लाको (QRT) संरचनाको युनिट ईष्टिमेट हेर्नुहोस्, रु. हजारमा

सि.न	संभावित संरचनाहरू	परिमाण	इकाई	नयां संरचनाको लागि		पुराना संरचना मर्मतका लागि	
				एकाई, रु.	जम्मा रकम, रु.	एकाई, रु.***	जम्मा रकम, रु.
१	इन्टेक (मुल / खोला)		गोटा				
२	सि.सि/डि.सि/वि.पि.टि		गोटा				
३	फिल्टर (इन्टेक / रफ़्ड)		गोटा				
४	सेडिमेन्टेसन टंकी		गोटा				
५	आई.सि		गोटा				
६	प्रशारण पाइपलाइन अन्दाजि		किमि				
७	पानीपोखरी (१० घण्टाको जम्मा पानी)		गोटा				
८	वितरण पाइपलाइन (किमि) अन्दाजि		किमि				
९	सार्वजनिक धारा		गोटा				
१०	स्कूल धारा		गोटा				
११	जंक्सन बक्स		गोटा				
१२	सोइल सिमेन्ट टंकी		गोटा				
१३	सिंचाइ धारा		गोटा				
१४	जनावरले पानी खाने डुंड		गोटा				
१५	केवल कसिड		मि				
१६	ज्यावल		ल.स				
१७	शौर्य उर्जामा आधारित लिफ्टिड सरसामान	Single lift	ल.स	८००			
१८	घेरवार कार्य		गोटा				
				जम्मा रु			
	अन्य स-साना संरचनाहरू तथा स्रोत क्षेत्र संरक्षण र पुर्नभरण क्रियाकलापहरू @ १० %			जम्मा रु.			
	कुल जम्मा संभावित लागत रु.						
	प्रति ब्यक्ति लागत रु.					कुल लागत/हाल जनसंख्या	

*** पुराना संरचना मर्मत कार्यका लागि नयां संरचनाको २५-५०% प्र.श. सम्म खर्च लाग्न सक्छ ।

मिटर लागेको ब्यक्तिगत धाराका लागि जंक्सन बक्स देखि घरसम्मका लागि २०-२५ % प्रतिशतसम्म माथिको खर्चमा थप (नगद तथा श्रमदान) आवश्यक पर्नसक्छ जो घरधुरी आफैले ब्योहर्नु पर्दछ ।